

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการลงทุนทางการศึกษา ในบทนี้ อธิบายเป็น 2 ตอน คือ

1. สภาพของการลงทุนทางการศึกษา
2. ความเสมอภาคทางการศึกษา

1. สภาพของการลงทุนทางการศึกษา

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้เริ่มแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 1 พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา จนถึงปี 2523 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526 : 155) งบประมาณเพื่อการศึกษาได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก จาก 1,126 ล้านบาท เป็น 22,808 ล้านบาท ในช่วงเวลาดังกล่าวงบประมาณการศึกษามีความสำคัญเป็นอันดับสอง รองจากงบด้านเศรษฐกิจ และมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 20 ของงบประมาณประเทศ หรือประมาณร้อยละ 3.7 ของรายได้ประชาชาติ โดยที่งบประมาณเพื่อการศึกษาเป็นจำนวนมาก การจัดสรรงบประมาณนี้จึงมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพราะมีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ในประเทศไทยนั้นค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาส่วนใหญ่มาจากงบประมาณของรัฐบาล การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลในแต่ละปีจึงเป็นสภาพสะท้อนถึงนโยบายทางการศึกษาค้นคว้า (รุ่ง แก้วแดง 2520 : 22)

หากจะเปรียบเทียบรายได้ประชาชาติ กับการใช้จ่ายของรัฐบาลด้านการศึกษาและงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาของประเทศไทย ในปีงบประมาณ 2516 ถึง 2525 เป็นดังนี้

ตาราง 2.1 การเปรียบเทียบรายได้ประชาชาติกับการใช้จ่ายของรัฐบาลด้านการ
ศึกษา ปีงบประมาณ 2516 - 2525

หน่วย : ล้านบาท

ปี งบประมาณ	รายได้ ประชาชาติ	เพิ่ม ร้อยละ	รายจ่ายการศึกษา ของรัฐบาล	เพิ่ม ร้อยละ	งบประมาณ การศึกษาเป็น ร้อยละของ รายได้ ประชาชาติ
2516	216,543.0	31.54	5,952.5	9.26	2.74
2517	268,973.0	24.21	7,023.3	17.99	2.61
2518	298,816.0	11.10	10,287.5	46.47	3.44
2519	337,635.0	12.99	13,225.7	28.56	3.92
2520	393,030.0	16.41	14,841.2	12.21	3.78
2521	469,952.0	19.57	16,358.4	10.22	3.48
2522	556,240.0	18.36	18,004.2	10.06	3.24
2523	673,732.0	21.12	22,558.1	25.29	3.35
2524	815,377.0	21.02	27,932.5	23.82	3.43
2525	955,954.0	17.24	32,630.3	16.82	3.41

หมายเหตุ รายได้ประชาชาติปี 2524 และ 2525 เป็นตัวเลขประมาณการ
(สำนักงบประมาณ 2524 : 36,88)

ตาราง 2.2 งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา ปีงบประมาณ 2516 - 2525

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ	งบประมาณการศึกษา	ร้อยละของงบประมาณรายจ่ายทั้งสิ้น
2516	5,952.5	18.6
2517	7,023.3	18.0
2518	10,287.5	20.4
2519	13,225.7	21.1
2520	14,841.2	21.6
2521	16,358.4	20.2
2522	18,004.2	19.6
2523	22,558.1	19.7
2524	27,932.5	20.0
2525	32,630.3	20.3

(สำนักงบประมาณ 2524 : 36)

ในส่วนงบประมาณเพื่อการศึกษาจำนวน 32,630.3 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2525 นั้น สามารถจำแนกตามระดับและประเภทของการศึกษา ได้ดังนี้

ตาราง 2.3 งบประมาณค่าใช้จ่ายทางการศึกษาจำแนกตามระดับ และประเภทของการศึกษา ปีงบประมาณ 2525

หน่วย : ล้านบาท

ระดับการศึกษา	จำนวนเงิน	ร้อยละของงบประมาณ รายจ่ายด้านการศึกษา
งานบริหารด้านการศึกษา	1,842.8	5.6
งานโรงเรียนประถมศึกษา	17,531.6	53.7
งานโรงเรียนมัธยมศึกษา	5,319.6	16.3
งานด้านมหาวิทยาลัย	3,937.9	12.1
งานโรงเรียนเทคนิค	3,055.2	9.4
งานศึกษาผู้ใหญ่	629.2	1.9
งานการศึกษาอื่น ๆ	314.0	0.9

(สำนักงบประมาณ 2524 : 34)

ในงบประมาณด้านศึกษานั้น กล่าวได้ว่ารัฐบาลได้ทุ่มงบประมาณให้แก่การประถมศึกษาสูงสุด คือเป็นจำนวนเงินถึง 17,531.6 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 53.7 ของงบประมาณด้านการศึกษาทั้งหมด การศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้รับงบประมาณสูงเป็นอันดับที่สอง และการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นอันดับสาม

สำหรับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาในประเทศต่าง ๆ ได้แบ่งสรรเงินงบประมาณตามลำดับดังนี้ ในประเทศยุโรปการใช้เงินเพื่อพัฒนาการศึกษาชั้นประถม : มัธยม : อุดมศึกษา โดยอัตราส่วน 70 : 20 : 10 สหรัฐอเมริกาและรัสเซีย ในอัตราส่วน 60 : 25 : 15 ประเทศญี่ปุ่นในอัตราส่วน 65 : 20 : 15 (บุญชนะ อัครดากร 2516 : 339) สำหรับประเทศไทยนั้น การจัดสรรเงิน

งบประมาณเพื่อการศึกษา ประถม : มัธยม : อุดมศึกษา เป็นอัตราส่วน 55 : 24 : 17 เหลือออกนั้นประมาณร้อยละ 5 เป็นการจัดการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาพิเศษอื่น ๆ (กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ 2518 : 105)

จะเห็นว่าการใช้เงินเพื่อพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยในระดับประถมศึกษา มีอัตราส่วนต่ำกว่าประเทศต่าง ๆ ดังกล่าว และจากการวิเคราะห์อัตราการขยายตัวของงบประมาณระหว่างปี 2504 - 2523 ของ สุกัญญา นิธิจักร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526 : 155 - 159) พบว่า งบประมาณระดับอุดมศึกษามีการขยายตัวสูงสุด คือเพิ่มขึ้นถึง 35 เท่าตัว ในขณะที่ระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้นเพียง 20 เท่าตัว ในช่วงเวลาดังกล่าว การวิเคราะห์โดยแยกเป็นงบลงทุนและงบดำเนินการ ยิ่งทำให้เห็นถึงความสำคัญที่รัฐให้แก่ระดับอุดมศึกษามากขึ้น ส่วนระดับประถมศึกษานั้นถูกละเลยมาก นอกจากนี้ความแตกต่างของค่าใช้จ่ายต่อหัวของสองระดับนี้มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในปี 2505 ค่าใช้จ่ายต่อหัวในมหาวิทยาลัยเป็น 12.8 เท่าของระดับประถมศึกษา ในปี 2521 รัฐจ่ายให้นักศึกษามหาวิทยาลัยต่อคนสูงเป็น 18.4 เท่าของนักเรียนประถมศึกษา

ในปี 2519 คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี ร่วมกับกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2519 : 17) ได้ทำการวิจัยเรื่องค่าใช้จ่ายทางการศึกษา อาคารสถานที่ และครูในโรงเรียนประถมศึกษา ผลของการวิจัยพบว่ารายจ่ายของโรงเรียน เฉพาะที่จ่ายจากงบประมาณแผ่นดินนั้น ปรากฏว่า ร้อยละ 90 เป็นเงินเดือนของครู และการลงทุนในเรื่องอาคารสถานที่ร้อยละ 10 และจากการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายต่อหัวตามประเภทรายจ่ายตามงบประมาณ ปรากฏดังนี้

ตาราง 2.4 ค่าใช้จ่ายต่อหัวในงบค่าเงินการจำแนกตามภาคภูมิศาสตร์
ปีงบประมาณ 2512 - 2515

หน่วย : บาท

ปีงบประมาณ	ภาคภูมิศาสตร์				
	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
2512	497.98	408.64	330.97	329.63	441.35
2513	532.80	413.76	351.66	439.03	463.19
2514	555.83	432.95	379.00	320.96	497.09
2515	621.13	463.54	430.19	380.36	742.02

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2519 : 42)

สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครนั้น ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาได้มาจาก งบประมาณของรัฐบาล และเงินอุดหนุนของกรุงเทพมหานคร ดังรายละเอียดข้างล่างนี้

ตาราง 2.5 งบประมาณการศึกษากรุงเทพมหานคร ปี 2517 - 2521 จำแนกตามแหล่งที่มา

ปีงบประมาณ	งบประมาณของรัฐบาล	งบอุดหนุนของกรุงเทพมหานคร	รวม
2517	110,699,000	99,146,679	209,845,679
2518	148,273,410	169,909,758	318,183,168
2519	192,864,440	182,560,570	375,425,010
2520	359,980,000	193,689,250	553,669,250
2521	417,665,700	187,550,050	605,215,750

(ข้อมูลบัญชีกรุงเทพมหานคร เรื่องงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2522)

จากการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายต่อหัวนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร โดยหมวดสถิติและวิจัย งานแผนงานฯ กองวิชาการ จากข้อมูลบัญชี กรุงเทพมหานคร เรื่องงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2522 แสดงให้เห็นว่าค่าใช้จ่ายต่อหัวมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งปรากฏดังนี้

ตาราง 2.6 ค่าใช้จ่ายต่อหัวนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพ
มหานคร ปีงบประมาณ 2517 - 2521

หน่วย : บาท

ประเภทงบประมาณ	ปีงบประมาณ				
	2517	2518	2519	2520	2521
งบลงทุน	210	570	540	1148	1233
งบดำเนินการ	773	873	1125	1266	1576
รวม	983	1443	1675	2414	2809

ได้มีการวิเคราะห์เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักเรียนในระดับต่าง ๆ ในประเทศในเอเชีย โดยองค์การยูเนสโก (UNESCO 1969 : 49) ปรากฏว่าในระดับประถมศึกษา ประเทศสิงคโปร์มีค่าใช้จ่ายต่อหัวนักเรียนสูงสุด คือ 1245 บาท และประเทศอินเดียต่ำสุด คือ 135 บาท ส่วนประเทศไทยอยู่ในอันดับ 5 คือ 270 บาท ระดับมัธยมศึกษา ประเทศกัมพูชามีค่าใช้จ่ายสูงสุด คือคนละ 2303.25 บาท ประเทศอินเดียต่ำสุดคือคนละ 269.75 บาท ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 5 คือคนละ 1245 บาท สำหรับระดับอุดมศึกษา ประเทศมาเลเซียมีค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงสุด คือ 23779.50 บาท ประเทศปากีสถานต่ำสุดคือ 1244.25 บาท ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 4 คือคนละ 4814 บาท

* จะเห็นว่า ค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักเรียนในระดับต่าง ๆ ในประเทศเอเชีย ยังมีความแตกต่างกันมาก

2. ความเสมอภาคทางการศึกษา

ในปี 2517 คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ทำการวิจัยเรื่องความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา เกี่ยวกับโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศไทย (สุพจน์ ประเสริฐศรี 2517 : 87) และได้แยกโอกาสทางการศึกษาออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. โอกาสการได้เข้าศึกษาในโรงเรียน ซึ่งครอบคลุมถึงความเสมอภาคที่พึงประสงค์ของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2518 : 43 - 73) ได้ให้ความหมายไว้คือ

ความเสมอภาคในด้านสิทธิ ในระดับประถมศึกษา รัฐจะต้องให้ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค โดยมียอมให้ความแตกต่างเกี่ยวกับเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ฐานะ เศรษฐกิจ และถิ่นที่อยู่เป็นข้อจำกัดแต่ประการใด

ความเสมอภาคในด้านโอกาส ในระดับการศึกษาที่สูงกว่าการศึกษาระดับมัธยม รัฐจะต้องให้ทุกคนมีโอกาส มีเสรีภาพ ที่จะรับการศึกษโดยเสมอภาคกัน

2. โอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพสูงสุดของผู้เรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น ความพร้อมของผู้เรียน คุณวุฒิและประสบการณ์ของครูผู้สอน สภาพชั้นเรียน อัตราส่วนนักเรียนต่อครู และประเภทของโรงเรียน ถ้าโอกาสเหล่านี้ต่างก็ย่อมทำให้เกิดคุณภาพทางการศึกษาที่ต่างกันด้วย ซึ่งองค์ประกอบที่เกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับความแปรปรวนของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 48 - 49) ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว นักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ (ที่มีนักเรียน 300 คนขึ้นไป) ซึ่งเรียนชั้นอนุบาลมาก่อนและไม่เคยเรียนซ้ำชั้นมักได้คะแนนสูง ทั้งนี้โดยไม่คำนึงถึงภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน ตัวแปรในองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน เช่น อัตราส่วนนักเรียนต่อครู คุณวุฒิครูและความคิดเห็นของครูต่อความสามารถในการเรียนของนักเรียนก็มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนถึงแม้ไม่มากนัก

จะเห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของโรงเรียน ซึ่งจะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความเสมอภาคทางการศึกษาด้วยเช่นกัน ดังที่ นีโคลัส เบนเนคต์ (นีโคลัส เบนเนคต์ แพลโดย เสกสรรค์ ประเสริฐกุล 2515 : 88) อ้างจาก Federick Mosteller กล่าวถึง ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา (Equality of Educational Opportunity) นั้น เราวัดกันด้วย การลงทุนในโรงเรียน (School Input) และผลที่ได้จากโรงเรียน (School Output) ซึ่งหมายถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั่นเอง

ในปี 2519 คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2519 : 17) ได้ทำการวิจัยเรื่องค่าใช้จ่ายทางการศึกษา อาคารสถานที่ และครู จากการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายต่อหัวตามประเภทรายจ่ายตามงบประมาณ ปรากฏว่า โรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รับค่าใช้จ่ายต่อหัวต่ำสุด และค่าใช้จ่ายต่อหัวนักเรียนของโรงเรียนในกรุงเทพมหานครสูงสุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดสรรงบประมาณยังไม่เป็นธรรมเท่าที่ควร ควรจะเพิ่มค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาทุกประเภทออกไปยังชนบทให้เพิ่มขึ้น

เจอร์ลด์ ฟราย (เจอร์ลด์ ฟราย แพลโดย กุลวิตรา ภังคานนท์ และคณะ 2524 : 53-70) ได้นำผลการวิจัยเกี่ยวกับความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาระดับต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมาประมวลเข้าด้วยกัน แล้วจึงเอาตัวบ่งชี้ของความเสมอภาคในแต่ละระดับมาเปรียบเทียบกัน และได้เสนอบทความนี้ในการประชุมประจำปีของสมาคมนักวิจัยทางการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (AERA) ผู้เขียนได้สรุปตัวบ่งชี้ของความเที่ยงตรงและความเสมอภาคทางการศึกษา โดยจัดกลุ่มตัวบ่งชี้ตามระดับการศึกษา ซึ่งสถิติที่ใช้และค่าของตัวบ่งชี้ ได้แก่ สหสัมพันธ์ (Correlation) สัมประสิทธิ์ของการกระจาย (Coefficient of Variation) สัดส่วน (Proportion) สัมประสิทธิ์จำแนกประเภท (Discriminant Coefficient) และอัตราส่วนของความแตกต่าง (Discrepancy ratio) ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าตัวบ่งชี้ที่

ประมวลนั้น แสดงให้เห็นความไม่เสมอภาคในระดับก่อนวัยเรียน ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษามากเป็นพิเศษ

งานวิจัยเกี่ยวกับความเสมอภาคในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเกี่ยวกับความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ซึ่งจากงานวิจัยได้แสดงให้เห็นว่าการศึกษาระดับต่าง ๆ ยังมีความไม่เท่าเทียมกันในแต่ละระดับ สำหรับการวิจัยในเรื่องของความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษายังมีไม่มากนัก ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยที่เกี่ยวกับความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาระดับต่าง ๆ มาเสนอ ดังนี้

ในระดับอุดมศึกษา นิพนธ์ กินาวงศ์ (นิพนธ์ กินาวงศ์ 2521 : 87 - 88) ได้วิเคราะห์งบประมาณที่ใช้ดำเนินงานในมหาวิทยาลัยของรัฐทั้ง 13 แห่ง โดยไม่ได้แยกสาขาวิชา ในปีการศึกษา 2519 พบว่า มหาวิทยาลัยมหิดลมีค่าใช้จ่ายต่อหัวต่อนิสิตสูงสุด คือ 53,811.86 บาท และมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีค่าใช้จ่ายต่อหัวต่อนักศึกษาค่าสูงสุดคือ 1,362.38 บาท ค่าใช้จ่ายต่อหัวต่อนิสิตนักศึกษาโดยเฉลี่ยทุกมหาวิทยาลัยรวมกันประมาณ 8,485 บาท และค่าใช้จ่ายต่อหัวของมหาวิทยาลัยที่เน้นทางด้านศิลปศาสตร์ (เช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) ต่ำกว่ามหาวิทยาลัยที่เน้นทางวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะทางด้าน การแพทย์และเกษตร (เช่น มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)

ในระดับมัธยมศึกษา อนันต์ บำรุงไทย (อนันต์ บำรุงไทย 2522 : 87-95) ได้วิเคราะห์ความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 7 โดยใช้สัมประสิทธิ์ของความแปรผัน (Coefficient of Variation) ในการวัดความเสมอภาค โดยเปรียบเทียบงบประมาณเพื่อการศึกษาช่วงปีการศึกษา 2516-2520 ผลการวิจัยปรากฏว่า ความเสมอภาคในการลงทุนทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 7 มีแนวโน้มของความเสมอภาคมากขึ้น ทั้งโดยส่วนรวม ตามขนาดและสถานที่ตั้งของโรงเรียน และเงินนอกงบประมาณมีส่วนที่สำคัญที่ทำให้เกิดความเสมอภาคในการลงทุนทางการศึกษามากขึ้น

ในระดับประถมศึกษาชั้น เสริมศักดิ์ วิทยาลัย (เสริมศักดิ์ วิทยาลัย 2524 : 102 - 109) ได้วิเคราะห์ความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลหัวราชอาณาจักร ในปีงบประมาณ 2518, 2520 และ 2522 โดยใช้ความแปรปรวนที่ยอมรับได้ซึ่งใช้สถิติสองอย่างคือ สัมประสิทธิ์ของความแปรผันและ ครรชนีแมคคูน และความเป็นกลางทางการงบประมาณซึ่งอาศัยสถิติสองอย่าง คือ โค้งลอเรนซ์และครรชนีจินี กับการวิเคราะห์การถดถอย ผลการวิจัยปรากฏว่า การลงทุนทางการศึกษาในระยะเวลาที่ผ่านมาพบว่าการเพิ่มการลงทุนทางการศึกษาในแต่ละปีที่ผ่านมา แต่เป็นการเพิ่มในอัตราที่นำไปสู่ความไม่เสมอภาคมากยิ่งขึ้น และจากการวิเคราะห์เป็นรายปีงบประมาณพบว่า งบประมาณของรัฐบาลทำให้เกิดความเสมอภาคในการลงทุนทางการศึกษา งบประมาณของรัฐบาลส่งผลต่อความเสมอภาคมากกว่าเงินอุดหนุนจากเทศบาล การลงทุนทางการศึกษาในปีงบประมาณ 2518 มีความเสมอภาคมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับปีงบประมาณอื่น ๆ ที่ทำการศึกษา การลงทุนของรัฐบาลส่งผลต่อความเป็นกลางทางการงบประมาณ สรุปได้ว่า การลงทุนทางการศึกษาในโรงเรียนเทศบาลหัวราชอาณาจักรในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระยะที่ 3 มีความเสมอภาคมากกว่าระยะที่ 4

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวกับความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาในต่างประเทศนั้น นิพนธ์ กินาวงศ์ (Nipon Kinawong 1978 : 128-136) ได้วิเคราะห์ความเสมอภาคของเงินทุนทางการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน (Community colleges) ทุกแห่งในรัฐอิลลินอยส์ ในการวิจัยนี้ใช้เกณฑ์ในการวัดความเสมอภาคในการลงทุนทางการศึกษาสองประการคือ เกณฑ์ของความแปรปรวนที่ยอมรับได้ (Permissible Variance Criterion) และเกณฑ์ของความเป็นกลางทางการงบประมาณ (Fiscal neutrality Criterion) โดยเปรียบเทียบงบประมาณเพื่อการศึกษาในสามปีงบประมาณที่ต่างกัน โดยวิเคราะห์ในปีงบประมาณ 1971, 1974 และ 1977 ผลการวิจัยปรากฏว่า ความเสมอภาคของการจัดสรรงบประมาณในวิทยาลัยชุมชนในมลรัฐอิลลินอยส์ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาไม่ทำให้เกิดความเสมอภาคในการลงทุนทางการศึกษา โดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณในปี 1977 ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคมากขึ้น ไม่ว่าจะพิจารณาในแง่ของสัมประสิทธิ์ของความแปรผันหรือครรชนีแมคคูน สำหรับความเป็นกลางทางการ

งบประมาณในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาปรากฏว่า มีแนวโน้มที่ขึ้น

จากเอกสารและงานวิจัย จะเห็นว่าผู้บริหารการศึกษา นักการศึกษา รวมทั้งนักเศรษฐศาสตร์ ต่างก็มองความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาในแง่ของการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัว การพิจารณาความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษา โดยเปรียบเทียบเฉพาะค่าใช้จ่ายต่อหัวเพียงอย่างเดียวย่อมจะเห็นภาพได้ไม่ชัดเจนนัก จึงได้มีการนำเอาวิธีการและแนวความคิดใหม่มาใช้ในการพิจารณาความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาให้ได้ภาพชัดเจนยิ่งขึ้น ดังเช่นงานวิจัยที่กล่าวถึงข้างต้น ในการพิจารณาความเสมอภาคในการลงทุนทางการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ นอกจากพิจารณาเปรียบเทียบเงินลงทุนต่อหัวแล้ว ยังเสนอค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผัน (Coefficient of Variation) และครรชนีแมคคูลูน (Mcloone Index) เป็นเครื่องวัดความเสมอภาคในการลงทุนทางการศึกษาคด้วย